

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders

Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 7925-2022

Medewerker	:	Jorrit Boxum
Team	:	Werk Inkomen Zorg
Datum	:	7 februari 2022
Portefeuillehouder	:	wethouder H.T.J. Kamphuis

BIJLAGEN: ☒ zaaknr 7922-2022
AFSTEMMING MET →
☒ Actief openbaar ☐ Niet actief openbaar ☐ Actief openbaar, eerst contact met steller van deze adviesnota
ONDERWERP Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en vroegsignalering van schulden

BESLUIT burgemeester en wethouders:

1. Aan te sluiten bij het landelijk convenant vroegsignalering wat het mogelijk maakt om signalen van betalingsachterstanden te ontvangen van vrijwel alle relevante vaste lastenpartners;
2. Wethouder Kamphuis te benoemen als tekenbevoegde van het landelijk convenant en bijbehorende overeenkomsten met vaste lasten partners;
3. Gebruik maken van het systeem: Vindplaats van Schulden (VPS) van de BKR voor het ontvangen van signalen van betaalachterstanden van inwoners vanuit vaste lastenpartners;
4. In te stemmen met het voorstel om per eerstvolgende herziening van de Verordening sociaal domein een maximale beschikkingstermijn voor schuldhulpverlening van 8 weken op te nemen.

SAMENVATTING

Sinds 1 januari 2021 is vroegsignalering van schulden een verplichte taak voor gemeenten. Dit is opgenomen in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). Vroegsignalering is een effectieve aanpak om te voorkomen dat betalingsachterstanden verder oplopen en zich ontwikkelen tot problematische schulden. Daarnaast helpt vroegsignalering om de maatschappelijke kosten voor schuldhulpverlening te verminderen en zorgt het ervoor dat schuldeisers hun geld eerder krijgen. Op basis van signalen van: zorgverzekeraars, energiebedrijven, woningverhuurders en drinkwaterbedrijven benaderen gemeenten bewoners met betaalachterstanden proactief om hen hulp aan te bieden.

INLEIDING

Vroegsignalering binnen schuldhulpverlening is het in een zo vroeg mogelijk stadium in beeld brengen van inwoners met financiële problemen om vroegtijdige hulpverlening mogelijk te maken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van signalen van vaste lastenpartners en outreachende hulpverlening.

Het woord vroegsignalering bestaat uit twee delen:

- vroeg, waarmee bedoeld wordt op tijdig, voordat het probleem te groot wordt en voordat escalatie heeft plaatsgevonden. Met escalatie wordt bedoeld dat de incassokosten oplopen, afsluiting of een roeyement plaatsvindt of een deurwaarder wordt ingezet;
- signalering, waarmee gezegd wordt dat er al aanwijzingen zijn dat een probleem zich voor gaat doen. Daarin zit verpakt dat het probleem er al is en dat dit opgespoord moet worden voordat het uit de hand loopt.

Tot 1 januari 2021 was vroegsignalering niet expliciet als taak opgenomen in de (oude) Wgs. Hierdoor ontstond spanning met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) wanneer schuldhulpverleners persoonsgegevens wilden gebruiken die zij ontvingen van schuldeisers. Deze juridische onzekerheid was een belemmering voor gemeenten om te investeren in vroegsignalering. Dit was een onwenselijke situatie, omdat uit ervaringen blijkt dat contact met inwoners met schulden in een vroeg stadium vaak positief uitwerkt. Door vroegsignalering expliciet als wettelijke taak op te nemen in de Wgs '21, is de spanning met de AVG weggenomen en is voor gemeenten de wettelijke grondslag ontstaan voor het verzamelen en verwerken van persoonsgegevens voor dit doel en kunnen gemeenten uit eigen beweging hulp aanbieden.

Gemeente Olst-Wijhe is in 2021 gestart met vroegsignalering van schulden. De huidige werkwijze kan op een aantal punten worden verbeterd.

- Momenteel is gemeente Olst-Wijhe aangesloten bij een lokaal convenant. Hiermee is er een grondslag om gegevens te delen met Salland Wonen maar niet met andere vaste lastenpartners.
- Daarnaast worden signalen nu ontvangen via beveiligde mail. Er zijn systemen beschikbaar waarmee dit veiliger en overzichtelijker kan.
- Ook zijn er nu geen vaste werkafspraken over hoe er op deze signalen wordt geacteerd. De Wgs '21 stelt dat op alle signalen moeten worden geacteerd.

De hieronder genoemde voorstellen dragen bij aan een uitvoering van vroegsignalering die past binnen de Wgs '21 en zorgt ervoor dat alle signalen op een correcte, veilige en overzichtelijke manier worden ontvangen. Dit stelt de gemeente beter in staat om in alle gevallen op een gestandaardiseerde manier een hulpaanbod te doen of daar waar acute zorgen lijken direct persoonlijk in contact te treden.

Aansluiten bij landelijk convenant vroegsignalering

Het Landelijk Convenant Vroegsignalering is in november 2020 ondertekend door VNG, NVVK, Aedes, Energie-Nederland, IVBN, Kences, Vastgoed Belang, VEWIN en Zorgverzekeraars Nederland. Hiermee roepen zij hun leden op om ook bij dit convenant aan te sluiten.

De gemeenten kan zich eenvoudig bij de NVVK aanmelden voor deelname aan de afspraken behorende bij het landelijk convenant. Een gemeentelijke contactpersoon kan het hele digitale ondertekenproces begeleiden. De ondertekenaar namens de gemeente ondertekent vervolgens een afzonderlijke overeenkomst met alle aangesloten vaste lasten partners. Hiermee is geborgd dat de gemeente maandelijks van al deze partijen signalen vroegsignalering kan ontvangen.

Voorstel: Aansluiten bij het landelijk convenant vroegsignalering wat het mogelijk maakt om signalen van betalingsachterstanden te ontvangen van vrijwel alle relevante vaste lastenpartners.

Benoemen tekenbevoegde landelijk convenant

Vanuit de gemeente moet er iemand benoemd worden om de overeenkomsten te ondertekenen. Volgens NVVK zijn dit veelal: Burgemeesters, Wethouders, Directeuren of Afdelingshoofden. Het is met name belangrijk dat de ondertekenaar bevoegd is zijn/ haar handtekening te zetten namens de organisatie of gemeente.

Voorstel: Verantwoordelijk wethouder Kamphuis benoemen als tekenbevoegde van het landelijk convenant en bijbehorende overeenkomsten met vaste lasten partners.

Gebruik maken van Vindplaats van Schulden

Na het ondertekenen van de overeenkomsten binnen het landelijk convenant kunnen alle vaste lastenpartners hun signalen delen met de gemeente. Het delen van signalen binnen het huidige convenant gebeurt door het beveiligd mailen van Excel-bestanden naar de gemeente. Deze werkwijze is een kwetsbare omgang met persoonsgegevens en maakt het lastig om deze gegevens overzichtelijk te bewaren en hier over langere termijn ontwikkelingen in te zien.

Landelijk zijn er twee systemen ontwikkeld, Vindplaats van schulden (VPS) door BKR, en Ris door Inforing waarmee vaste lastenpartners signalen beveiligd kunnen verzenden. Deze systemen bieden ook de mogelijkheid om: overzichtelijk inzage te hebben in de signalen en meerdere signalen op een adres direct te matchen. Hierdoor kunnen de meest acute casussen direct worden herkend. Deze systemen bieden ook de mogelijkheid om gestandaardiseerd brieven op te stellen bij alle signalen om zo te kunnen voldoen aan de wettelijke plicht om op alle signalen te acteren.

Van beide systemen is Ris van Inforing het meest uitgebreid maar ook het duurst. VPS van BKR is toereikend en geschikt voor de schaalgrootte en uitvoeringspraktijk van Olst-Wijhe en aanzienlijk goedkoper dan Ris van Inforing.

Voorstel: Gebruik maken van het systeem: Vindplaats van Schulden (VPS) van de BKR voor het ontvangen van signalen van betaalachterstanden van inwoners vanuit vaste lastenpartners.

Aanpassen beschikkingstermijn

Om te voldoen aan de wettelijke vereisten moet de maximale beschikkingstermijn voor schuldhulpverlening worden opgenomen in een verordening. Deze zal per eind 2022 bij herziening van de verordening sociaal domein hierin worden opgenomen. Hierbij wordt ervoor gekozen om de maximale termijn van 8 weken aan te houden. Uit ervaringen van andere gemeenten blijkt dat het niet wenselijk is om te kiezen voor een kortere termijn aangezien de maximale 8 weken vaak volledig nodig blijken voor: het leggen van contact, het winnen van vertrouwen, het vormen van een beeld van de situatie en het doen van een hulpaanbod. Volledigheidshalve wordt gemeld dat er nu al zoveel als mogelijk met de genoemde termijn wordt gewerkt.

Voorstel: In te stemmen met het voorstel om per eerstvolgende herziening van de verordening sociaal domein een maximale beschikkingstermijn voor schuldhulpverlening van 8 weken op te nemen.

BEOOGD RESULTAAT

Vroegsignalering van schulden draagt bij aan het tegengaan van beginnende financiële problemen. Door vroegtijdig en gericht een hulpaanbod te doen waar financiële problemen ontstaan worden grote problemen voorkomen.

In de Memorie van Toelichting van de Wgs '21 wordt gesteld 'De vuistregel is dat investeringen in het voorkomen en oplossen van schulden zich altijd terugverdienen.' En 'Het doel van deze wetswijziging, uitwisseling van persoonsgegevens faciliteren, maakt schuldhulpverlening effectiever en efficiënter. Dit levert voor alle betrokkenen kostenbesparingen op. Dit geldt in het bijzonder voor vroegsignalering van schulden.'

Het lokale convenant kan gehandhaafd blijven naast het landelijk convenant. Dit is dan vooral relevant voor de samenwerking met het BAD en Financiën de Baas. Het ontvangen van signalen vanuit Salland Wonen zal verlopen via de werkwijze van het landelijk convenant.

KADER

Uitvoering van Vroegsignalering van schulden binnen het landelijk convenant valt binnen de Wgs '21. Aanpassingen in de Wgs '21 tegenover de Wgs van daarvoor gaan vooral over de AVG. Door vroegsignalering via het landelijk convenant uit te voeren en gebruik te maken van het systeem VPS van BKR is een correct gebruik van persoonsgegevens geborgd.

ARGUMENTEN

Door organiseren van Vroegsignalering via het landelijk convenant en aan de hand van VPS van BKR:

- Ontvangt de gemeente signalen van alle deelnemende vaste lasten partners in plaats van alleen Salland wonen;
- Worden deze signalen op een veilige manier ontvangen en direct overzichtelijk weergegeven;
- Kan er geautomatiseerd per standaardbrief contact worden gelegd met alle inwoners over wie een signaal ontvangen is.
- Door beter overzicht en het kunnen matchen van signalen kunnen urgente gevallen direct worden vastgesteld en kan hier een huisbezoek worden afgelegd.
- Uit verschillende onderzoeken blijkt dat investeren in vroegsignalering op den duur veel oplevert omdat gericht die inwoners benaderd worden bij wie er waarschijnlijk financiële zorgen ontstaan.
- Het benaderen van de betreffende inwoners kan binnen de bestaande capaciteit van het subteam minima, want door de standaardbrieven kan veel tijd worden bespaard. Aanvullende beschikbare tijd kan worden ingezet voor huisbezoeken.

DRAAGVLAK

Het draagvlak voor deze ontwikkeling is groot. Gemeente Olst-Wijhe heeft al de keuze al gemaakt om aan vroegsignalering te doen maar de huidige werkwijze onder het lokaal convenant voldoet niet volledig. Aansluiten bij het landelijk convenant is daarom wenselijk. De VNG heeft zijn leden opgeroepen het landelijk convenant te ondertekenen.

Ook vanuit de vaste lastenpartners is er de wens dat alle gemeenten deelnemen aan het landelijk convenant. Hiermee hebben zij een sluitend proces van sociale incasso.

DUURZAAMHEID

Niet van toepassing

RISICO'S (financieel/juridisch)

Een risico bij vroegsignalering van schulden is dat inwoners een brief ontvangen terwijl zij geen probleem ervaren. Dit kan bemoeizuchtig overkomen. Het is hierom van belang dat de standaardbrief die wordt toegestuurd in samenspraak met afdeling communicatie wordt opgesteld zodat deze de juiste toon heeft, niet te bemoeizuchtig maar wel betrokken en duidelijk over de mogelijke ondersteuning.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Er zijn directe kosten voor het gebruik van VPS. Dit is: € 349,- per maand, oftewel € 4188 exclusief BTW per jaar. Hiervoor is dekking vanuit landelijke middelen. Deelnemen aan het landelijk convenant is kosteloos.

Naast deze directe kosten zijn er de uitvoeringskosten. Vroegsignalering kan worden uitgevoerd binnen de hiervoor bestaande beschikbare formatie van het team subteam Minimabeleid. Door het gebruik van VPS kan dit team de capaciteit voor vroegsignalering efficiënter inzetten, bijvoorbeeld door het snel verkrijgen van overzicht en het gebruik van standaardbrieven.

In de Memorie van Toelichting van de Wgs '21 wordt gesteld 'De vuistregel is dat investeringen in het voorkomen en oplossen van schulden zich altijd terugverdienen.'

En 'Het doel van deze wetswijziging, uitwisseling van persoonsgegevens faciliteren, maakt schuldhulpverlening effectiever en efficiënter. Dit levert voor alle betrokkenen kostenbesparingen op.

Uit onderzoek in Amsterdam en Alphen aan de Rijn blijkt ook dat de baten van vroegsignalering groter zijn dan de kosten. De verhouding tussen kosten en baten is voor een gemeente: 1:1.65. Iedere euro verdient zich op den duur dus ruim terug.

AANPAK/UITVOERING

Na het vaststellen van dit voorstel wordt:

- De aansluiting bij het landelijk convenant in gang gezet waarna de gemandateerde vanuit de gemeente de overeenkomsten met alle vaste lastenpartners ondertekent.
- De aanschaf en autorisatie voor VPS geregeld;
- Het werkproces opgesteld van hoe team Minima uitvoering gaat geven aan afhandeling van de signalen.